

Høringsinnspill fra SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk til Statsbudsjettet 2023

SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk vil i det følgende innspillet gi innspill til forslag til Statsbudsjettets *kap. 172 om Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette* og programområde *03 Internasjonal bistand*.

Kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette

Siden finanskrisen i 2008 har den globale statlige gjelden bygd seg opp, og er nå rekordhøy. Etter at pandemien brøt ut i 2020 har flere land hatt betalingsproblemer. En ny rapport fra FNs utviklingsprogram UNDP understreker at hele 54 land nå trenger akutt gjeldsslette. Det er ventet at antallet land som trenger gjeldsslette vil øke.

Gjeldssituasjonen er prekær, og flere lag med globale kriser gjør situasjonen ekstremt vanskelig for mange land. Krisen vi nå står i kan sammenlignes med gjeldskrisene på 80- og 90-tallet, hvor stortilt gjeldsslette måtte til for å få de fattigste landene ut av betalingsproblemene. Siden da har verden og samhandlingen mellom land utviklet seg enormt. Det samme har de fattigste landenes tilgang til finansmarkeder og sammensetningen av utlånere gjort. Dette har ført til nye, store utfordringer. Dessverre har ikke systemene for å forhindre og håndtere gjeldskriser utviklet seg i takt med gjeldsutfordringene.

Det er et stort behov for reform av den globale gjeldsarkitekturen. De internasjonale systemene vi har i dag er i svært liten grad egnet til å forhindre at illegitim gjeld oppstår eller at land låner over evne. Det finnes heller ingen gode løsninger for å hjelpe låntaker og utlånere når et land havner i gjeldskrise. Det nyeste initiativet, G20s rammeverk for gjeldsrestrukturering, Common Framework, har heller ikke innfridd.

Reform av gjeldsarkitekturen vil innebære å tenke og arbeide utenfor dagens kreditorstyrte system. I budsjettforslaget fremheves det at «økt teknisk bistand og rådgivning blir viktig» for å hindre at flere land havner i gjeldskrise. Norge gir i dag støtte til dette gjennom Verdensbankens program *Debt Management Facility*. Norge har tidligere støttet FN-konferansen om handel og utvikling (UNCTAD) sitt program *Debt Management and Financial Analysis System (DMFAS)*. Disse systemene komplementerer hverandre, og å gjenoppta støtten til DMFAS vil derfor øke innsatsen og resultatene på dette området.

Det fremheves også i budsjettforslaget at «Norge bidrar aktivt i arbeidet med å fremme ansvarlig låntaking og långivning». Sett bort fra det normative bidraget ved å inkludere fraser som omhandler dette i taler og innlegg er det vanskelig å se det aktive bidraget fra norske myndigheter. Norge har tidligere finansiert nybrottsarbeid på dette feltet, blant annet støtte til utviklingen av FNs prinsipper for ansvarlig utlån og låneopptak. Et aktivt bidrag i 2023 kan innebære finansiering av arbeidet med å implementere disse prinsippene.

Nå pågår det forhandlinger om FNs andrekomiteé sitt utkast til resolusjon om gjeld. I det første utkastet har G77 foreslått å opprette en ekspertgruppe på gjeld, som et skritt mot å forbedre den internasjonale finansarkitekturen og adressere de globale gjeldsproblemene.

Finansiering av gjeldsarbeid i FN vil vise at Norge ønsker å utvide horisonten og også jobbe med gjeldsproblematikk i mer representative fora.

SLUG ber derfor komiteen om å be Regjeringen om at det settes av midler til:

- UNCTADs program Debt Management and Financial Analysis System (DMFAS)
- UNCTADs arbeid med å implementere prinsippene for ansvarlig utlån og låneopptak
- arbeid med å forbedre de internasjonale finansstrukturene, gjennom å finansiere opprettelsen av og arbeidet til en ny ekspertgruppe på gjeld i FN

03 Internasjonal bistand

Det er dessverre ikke bare en global gjeldskrise som utspiller seg i dag. Verden står i en tredimensjonal global krise når det gjelder mat, energi og finansiering, ifølge FNs generalsekretær. Krisene rammer de mest marginaliserte menneskene og økonomiene hardest. Mange land må kutte i grunnleggende offentlige tjenester, og stadig flere mennesker befinner seg nå under fattigdomsgrensa.

Dette er en svært alvorlig situasjon, og det er derfor ekstra skuffende å se at Regjeringen foreslår å gi kun 0,75 prosent av BNI til bistand neste år. Dette er ikke et godt tidspunkt for å bryte med prinsippet om at én prosent av BNI skal gå til bistand.

SLUG ber derfor komiteen om å:

- be Regjeringen oppfylle prinsippet om at én prosent av BNI skal gå til bistand.

Vi vil også stille oss bak innspillet fra Forum for utvikling og miljø om bistandsbudsjettet og samstemthetsrapportering.

Vennlig hilsen,

Maren Hemsett

Daglig leder,

SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk